

რეზიუმე

The perspectives of innovative business in Georgia

Ketevan Kajaia

Summary

ქვეყნის ეკონომიკურ პროგრესს უმეტესწილად განაპირობებს ინოვაციები, რომლებიც მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესისა და ეკონომიკური მოთხოვნების გაერთიანების შედეგია. საქართველოს მთავრობამ, მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით, 2013 წლიდან დაიწყო აქტიური მუშაობა რეფორმების პაკეტზე, რომლის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ნაწილს წარმოადგენს საქართველოში ცოდნასა და ინოვაციებზე დამყარებული ეკონომიკის მშენებლობის ხელშეწყობა.

ინოვაციების და თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარებისთვის, საქართველოს მთავრობა წახალისებს ისეთი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემოღინებას, რომელიც მიმართული იქნება მოწინავე ტექნოლოგიების შემოტანასა და დანერგვაზე.

მთავრობა, ასევე, ხელს უწყობს ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის ზრდას, განსაკუთრებით, მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის, რომლებიც, თავის მხრივ, ინოვაციის მამოძრავებლები არიან. კვლევების და განვითარების კომერციალიზაციის მიზნით, ხელი შეეწყობა კერძო სექტორს და განათლების სისტემას შორის კავშირების გაღრმავებას, გამოყენებითი კვლევისა და განვითარების როგორც ხარისხის, ასევე, პრაქტიკაში დანერგვის (კომერციალიზაციის) ეფექტიანობის ასამაღლებლად.

ინოვაციების და ტექნოლოგიების სფეროში სახელმწიფოს მიერ გატარებული პოლიტიკის მთავარ შედეგებს შორის მოიაზრება კომპანიების მიერ ტექნოლოგიების ტრანსფერისა და პრაქტიკაში დანერგვის გაძლიერება, სამეცნიერო წრეებს და ბიზნესს შორის კავშირების გამყარება, ინოვაციების დონის ამაღლება და შედეგად ქართული ექსპორტის უფრო მაღალტექნოლოგიურ პროდუქციაზე ორიენტაცია.

საკვანძო სიტყვები : ინოვაცია, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, თანამედროვე ტექნოლოგიები, მცირე და საშუალო ბიზნესი, ინოვაციური პროექტები, ტექნოპარკები, ბიზნესინკუბატორი

Mostly, the economic progress is caused by the innovations, which are the result of unity of scientific – technical progress and the economic demands. Government of Georgia since 2013 year, with World Bank's support started active working on the reform package, which one of the most important part is economic construction promotion in Georgia that's based on the knowledge and innovations.

For innovations and modern technology development, the Government of Georgia will encourage such foreign direct investment flow, which will be directed to import and implement the modern technologies.

The government also will promote the financial accessibility, especially for the small and medium enterprises, which by themselves are the innovations' motive power. In purpose to commercialize the research and development, there will be promoted deepening the connections existed between the private sector and the education system, to increase the efficiency of applied research and development, implementing like in quality and in practice as well.

In the field of innovations and technologies, among the main results of the policy conducted by the state are: reinforcement of technological transfers and their implementation though the practice exercised by the companies, strengthening the connection between the business and scientific fields, increasing the stage of innovations and as a result – orientate the Georgian export on the production having much higher technologies.

Keywords: Innovation, Foreign direct investment, Modern technologies, Small and Medium Business, Innovative Projects, Techno parks, Business incubator

ეკონომიკურად განვითარებული ქვეყნების გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ქვეყნის ეკონომიკურ პროგრესს უმეტესწილად განაპირობებს ინოვაციები, რომლებიც მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესისა და ეკონომიკური მოთხოვნების გაერთიანების შედეგია. სხვადასხვა ქვეყნის ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს მაღალტექნოლოგიური მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერა. ამისათვის შექმნილია სხვადასხვა სახელმწიფო ორგანო (ეკონომიკური განვითარების ოფისი, ინოვაციური ცენტრი, ინოვაციების და ტექნოლოგიების განვითარების სააგენტოები). მათი საქმიანობა მიმართულია ახალი

კომპანიების დაარსებისა და მათი წარმატებული საქმიანობისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნის ხელშეწყობისკენ, რაც თავის მხრივ, ქმნის სამუშაო ადგილებს და აწარმოებს კონკურენტულ პროდუქციას.

საქართველოში ეკონომიკის ზრდის ტემპებზე ორი რამ მოქმედებს - პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები და პროდუქტიულობის ზრდა. ინოვაციების გარეშე წარმოუდგენელია, აქაურ წარმოებასა და ადგილობრივ ეკონომიკაში გაიზარდოს პროდუქტიულობა. ქართული საზოგადოებისათვის ცნობილია, რომ ბევრი საინტერესო გამოგონებელი და მეცნიერი ჰყავს ჩვენს ქვეყანას, რომლებიც ახალ, ძალიან საინტერესო ტექნოლოგიაზე მუშაობენ. ეს ინიციატივები დღემდე კვდებოდა კაბინეტებში, სხვადასხვა უნივერსიტეტის ლაბორატორიებში. „ჩვენ ვართ ზუსტად იმისთვის, რომ ეს გამოგონებები და ახალი ინიციატივები კომერციულ იდეებად ვაქციოთ, შემდგომში კი მათი გაყიდვა და დანერგვა შესაძლებელი გახდეს დღეს არსებულ სანარმოებში არამარტო საქართველოში, არამედ, მის ფარგლებს გარეთაც“ - განაცხადა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრმა.

განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა „სოციო-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია 2020“, რომლის მიხედვით განისაზღვრა პრიორიტეტული მიმართულებები. მასში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება ერთ-ერთ მამოძრავებელ ძალას წარმოადგენს ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის განვითარებისა და ეკონომიკური კეთილდღეობის გასაუმჯობესებლად.

„საქართველოს მთავრობამ მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით, 2013 წლიდან დაიწყო აქტიური მუშაობა რეფორმების პაკეტზე, რომლის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ნაწილს წარმოადგენს საქართველოში ცოდნისა და ინოვაციებზე დამყარებული ეკონომიკის მშენებლობის ხელშეწყობა. საქართველოს აქვს მნიშვნელოვანი ინტელექტუალური პოტენციალი, ჰყავს ნიჭიერი ახალგაზრდები, მეცნიერთა და გამოგონებელთა მნიშვნელოვანი ბაზა. ქვეყანაში საკმაოდ დიდი პოტენციალია კრეატიული ინდუსტრიების განვითარების მიმართულებით.

საქართველოს მთავრობის დადგენილებით, 2014 წელს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს დაქვემდებარებაში შეიქმნა სსიპ ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო, როგორც მთავარი მაკოორდინებელი ორგანო ინოვაციების ეკოსისტემის ფორმირების პროცესში.

ინოვაციებისათვის ინფრასტრუქტურის ხელშეწყობის მიზნით, პრემიერ-მინისტრის ინიციატივით, 2016 წლის იანვარში გაიხსნა საქართველოში პირველი ტექნოლოგიური პარკი (ტექნოპარკი), რომელიც უზრუნველყოფს როგორც სათანადო კვალიფიკაციის სამუშაო ძალის მომზადებას და განვითარებას, კვლევის და განვითარებისთვის აუცილებელი დამხმარე ინფრასტრუქტურის სრულყოფას, ასევე, ხელს შეუწყობს სრული ციკლის წარმოებას იდეი-

დან პოდუქტამდე. ტექნოპარკი უზრუნველყოფს ღია დაშვებას თანამედროვე ტექნოლოგიებთან, ცოდნასა და განვითარების პერსპექტივასთან. ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს, შეუძლია, მიიღოს დახმარება იდეის დამუშავებიდან დაწყებული მის პროტოტიპად ჩამოყალიბებამდე და ბიზნესად ქცევამდე. ტექნოლოგიური პარკის საშუალებით, სახელმწიფო წახალისებს ისეთი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემოღინებას, რომელთა მთავარი ამოცანა მოწინავე ტექნოლოგიების შემოტანა-დანერგვაა.

საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისთვის უმნიშვნელოვანესია საინოვაციო სისტემის განვითარების უნარი. ეკონომიკური ზრდა, სოციალური პრობლემების გადაჭრა, სიღარიბის დაძლევა, დასაქმება და რეგიონების ჩამორჩენის აღმოფხვრა, ძირითადად, საინოვაციო პოლიტიკის გატარებითაა უზრუნველყოფილი. საინოვაციო პოლიტიკა ეს არის, სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილი, რომელიც განსაზღვრავს ინოვაციების დარგში სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების საქმიანობის მიზნებს, მიმართულებებს და მეთოდებს. ინოვაციური განვითარება ხანგრძლივი პროცესია. თანამედროვე, კონკურენტუნარიანი ტექნოლოგიების შექმნა, განათლების სისტემის რეფორმა და სამეცნიერო სექტორის განვითარება მიზანმიმართულ პოლიტიკასა და სტრატეგიას მოითხოვს. დღესდღეობით, შეზღუდული ფინანსური შესაძლებლობების პირობებში, სანარმოები ძირითად ფინანსურ რესურსებს მიმართავენ წარმოების მიმდინარე საჭიროებების დასაფინანსებლად, ვიდრე ინოვაციური პროექტების განხორციელებისათვის, რაც ბუნებრივია.

თანამედროვე კონკურენტუნარიანი ტექნოლოგიების შექმნა, განათლების სისტემის რეფორმა და სამეცნიერო სექტორის განვითარება მიზანმიმართულ პოლიტიკასა და სტრატეგიას მოითხოვს. ამასთან, არ არის საკმარისი, რომ აქ ჩართული იყოს მხოლოდ სახელმწიფო. თუმცა როგორც ვთქვით, საქართველოში, შეზღუდული ფინანსური შესაძლებლობების პირობებში, კომპანიათა უმრავლესობა ძირითად ფინანსურ რესურსებს მიმართავს წარმოების მიმდინარე საჭიროებების დასაფინანსებლად და ნაკლებად აქვს შესაძლებლობა, გამოიყენოს ისინი ინოვაციური პროექტების განხორციელებისათვის.

მსოფლიო ეკონომიკურმა ფორუმმა 2014-2015 წლების გლობალური კონკურენტუნარიანობის ანგარიში გამოაქვეყნა, რომლის მიხედვითაც ინოვაციების თვალსაზრისით საქართველო 144 ქვეყნიდან 121-ე ადგილზეა. ეს მაჩვენებელი ნათლად მიუთითებს იმაზე, რომ აღნიშნული საკითხი ძალიან აქტუალურია ქართული პერსპექტივისთვის. ამასთან, ეს ვითარება უკვე არაერთი წელია, გრძელდება. ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ბუნებრივია, პრობლემის კვლევის მთავარი მიზანია, გავიგოთ, რა ვითარებაა ამ მხრივ ქვეყანაში და რა უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ ქვეყანაში ბიზნესის განვითარება ინოვაციურ მიდგომებს დაეფუძნოს,

მოზიდულ იქნას ინვესტიციური რესურსები ახალი ტექნოლოგიების დასაწერად და ასამოქმედებლად. პირველ რიგში, მნიშვნელოვანია მსოფლიოში წარმატებული კომპანიების განვითარების მაგალითებზე დაყრდნობით ლოგიკური დასკვნების გაკეთება. ცნობილ კორპორაციათა უმეტესობამ სწორედ ინოვაციურ პროგრამებში დაბანდებული ინვესტიციებით მიაღწიეს განვითარების უდიდეს მასშტაბებს.

საქართველოში, ამ მხრივ, საკმაოდ რთული ვითარებაა. დღევანდელი მდგომარეობით, ქვეყანაში დაბალია როგორც სახელმწიფო, ასევე, კერძო სექტორის დანახარჯები კვლევასა და განვითარებაზე, რაც ასახულია სხვადასხვა საერთაშორისო შეფასებასა და რეიტინგში. კონკურენტუნარიანობის შეფასების 119 კრიტერიუმში 12 თემატურ ჯგუფში არის გადანაწილებული. აღნიშნული ჯგუფების მიხედვით, საქართველოს ყველაზე კარგი პოზიცია შრომის ბაზრის ეფექტიანობაში აქვს — 41-ე ადგილი, ხოლო ყველაზე დაბალ პოზიციაზე (121-ე ადგილი) ინოვაციების კუთხით არის წარმოდგენილი.

ქართული კომპანიების მხოლოდ მცირე ნაწილი ცდილობს, სიახლე შესთავაზოს მომხმარებელს, დახვეწოს და გააუმჯობესოს არსებული პროდუქცია. სასურველი და აუცილებელიც არის, კომპანიებმა აწარმოონ პერიოდული გამოკითხვა, რათა გაიგონ მომხმარებელთა აზრი, რა მოსწონთ, რა სიახლეებს მიესალმებიან. აუცილებელია, რომ ინოვაციურ იდეებს სხვადასხვა სტატისტიკური მონაცემის ანალიზი და კვლევები დაედოს საფუძვლად. ინოვაცია გრძელვადიანი პროცესია, რომელიც განსხვავებული, საინტერესო იდეით იწყება და შემდგომი წარმატებული განხორციელებისთვის საფუძვლიან კვლევას საჭიროებს. მართალია, მაღალი ტექნოლოგიები, ინოვაციები, ტექნოლოგიური სტარტაფები და ა.შ. საქართველოს დღევანდელი რეალობისთვის ჩვეულებრივი და ორგანული არ არის, მაგრამ ბოლო თვეების განმავლობაში ყინული დაიძრა და დედაქალაქში ეს სიახლეებიც გამოჩნდა. მაგალითად, თბილისის მერამ შექმნა რამდენიმე ბიზნესინკუბატორი, რომელიც ქალაქის თითქმის ყველა რაიონშია განლაგებული და დაწყებ ბიზნესმენებს ეხმარება ინოვაციური იდეების განხორციელებაში.

ინოვაციური პროექტების წარმატებით განსახორციელებლად ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორად მიიჩნევა „ბიზნესინკუბატორების“ ამუშავება, სადაც ხდება სტრატეგიული პარტნიორების მოძიება, სპეციფიკური ცოდნის შეძენა, ბიზნესგეგმების მომზადება, ფინანსური რესურსების მოძიება და ა.შ. ამავე დროს, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მაღალი რისკის მქონე, ახალი, ინოვაციური იდეების დაფინანსებას. მთავრობამ ხელი უნდა შეუწყოს ვენჩურული ფონდების განვითარებას და ბაზარზე კონკურენტის არსებობას.

ამ თვალსაზრისით, უაღრესად მნიშვნელოვანი იყო 2016 წლის იანვარში, ოქროყანაში საქართველოში უახლესი ლაბორატორიული დანადგარებით აღჭურვილი მაღალი ტექნოლოგიებისა და ინოვა-

ციების განვითარების ცენტრის გახსნა. ტექნოლოგიური პარკის გახსნის ცერემონიას საქართველოს პრემიერ-მინისტრი დაესწრო. გიორგი კვირიკაშვილმა ინოვაციებისთვის განკუთვნილი, ერთი ფანჯრის პრინციპით მომუშავე სივრცე დაათვალიერა, შეხვდა ინოვაციური პროექტებით დაინტერესებულ ახალგაზრდებს, გაეცნო მათ იდეებს და უახლოეს უქმეებზე ტექნოპარკში შეხვედრა შესთავაზა. პრემიერ-მინისტრმა აღნიშნული პროექტი სახელმწიფოს მხრიდან ქვეყნის მომავალში ჩადებულ მნიშვნელოვან ინვესტიციად შეაფასა:

„ეს არის 5-მილიონიანი პროექტი, რომელიც ერთ წელიწადში დაიწყო და დამთავრდა. ეს არის პირდაპირი ინვესტიცია საქართველოს მომავალში. ეს არის სივრცე, სადაც სრულდება თანამშრომლობა სამ ძირითად მიმართულებას შორის: აკადემიას, ანუ სამეცნიერო მიმართულებას, ეკონომიკას, ანუ ქვეყნის სამეწარმეო წრეებსა და მთავრობას, ანუ შესაბამის სამთავრობო უწყებებს შორის. ეს არის პირველი მოდელი საქართველოში, სადაც ამ ტიპის თანამშრომლობა ამ სამ მიმართულებას შორის შედგა. მე არ შემიძლია დავმალო ჩემი შთაბეჭდილება, როდესაც ვნახე, თუ რამხელა პოტენციალია ჩვენს ახალგაზრდებში ინოვაციური მიმართულებით. მოგეხსენებათ, რომ ეკონომიკის სწრაფი ზრდა შეუძლებელია ინოვაციაზე, კვლევასა და განვითარებაზე დაფუძნებული დარგების განვითარების გარეშე. ამიტომ ეს ცენტრი, სადაც ახლა ჩვენ ვიმყოფებით, იქნება სწორედ ის სივრცე, სადაც მოხდება დაფუძნება და პირველი ეტაპის გავლა იმ კომპანიების მხრიდან, რომლებსაც ამ მიმართულებით განსაკუთრებული პოტენციალი გააჩნიათ,“ — განაცხადა პრემიერმა.

ტექნოპარკის გახსნა შეფასდა, როგორც მთავრობის მთავარი გზავნილი, რომ ქვეყანაში მეწარმეობის განვითარებაა მთავარი პრიორიტეტი. სწორედ ტექნოპარკებია საჭირო იმისთვის, რომ ახალგაზრდებს მიეცეთ თავიანთი იდეების რეალიზაციის საშუალება.

ტექნოპარკში წარმოდგენილია წამყვანი საერთაშორისო წარმომადგენლობების მიერ დამზადებული აუცილებელი დანადგარები, როლის ჩამონათვალი კიდევ უფრო გაფართოვდება. ისინი საშუალებას იძლევა, რომ ახალგაზრდა გამომგონებლებმა მოახდინონ საკუთარი გამოგონებების პროტოტიპიზაცია, ანუ საცდელი ეგზემპლარების გამოშვება. ტექნოპარკის მშენებლობა 2015 წლის იანვარში დაიწყო. პროექტის ღირებულება 5 მილიონი ლარს შეადგენს. სივრცე აღჭურვილია უახლესი ლაბორატორიული დანადგარებით. მაღალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების განვითარების ცენტრი მოიცავს როგორც მცირე ინკუბატორებს, სასწავლო ცენტრებსა და ლაბორატორიებს, ასევე, დიდ ოფისებს კომპანიებისთვის, ერთობლივ სამუშაო ადგილებსა და რეკრეაციულ სივრცეს.

ზოგადადაც, ინოვაციური პროცესებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ბიზნესის სახელმწიფო მხარდაჭერას, რაც შემდგომში განაპირობებს მეცნიერებატევადი დარგების განვითარებას და

კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოებას. განათლების სისტემისა და მეცნიერული კვლევების ბიზნესთან კოორდინაციით შესაძლებელია ეკონომიკური სუბიექტების სტიმულირება ბიზნესსაქმიანობაში. აღნიშნული მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს საერთაშორისო კონკურენტულ გარემოში ეროვნული ეკონომიკის უპირატესობის უზრუნველყოფას.

დღეს საქართველოშიც აღარავინ დავობს, რომ ინოვაციური პოლიტიკა თანამედროვე ბიზნესის წარმატების საწინდარია. მსოფლიო ბანკის 2013 წელს გამოქვეყნებული ანგარიშის - „ინოვაციების ხელშეწყობა საქართველოში“ მიხედვით, ქართული კომპანიები, რომლებიც აქტიურად გამოიყენებდნენ ინოვაციებს საკუთარ საქმიანობაში უფრო სწრაფად ვითარდებოდნენ და 30%-ით მეტ სამუშაო ადგილს ქმნიდნენ, ვიდრე არაინოვაციური კომპანიები.

ინოვაციური პოლიტიკის გატარება შეუძლებელია ტექნოლოგიური პარკების, ინოვაციური ცენტრების და ლაბორატორიების შექმნის გარეშე. საქართველოში ინოვაციური ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობისათვის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა ტექნოპარკების შექმნა, რომლებიც სულ უფრო მეტად პოპულარული ხდება მთელს მსოფლიოში. მათი შექმნით დაინტერესებულნი არიან არა მხოლოდ კერძო საწარმოები ან სასწავლებლები, არამედ, მთავრობებიც, რადგან ისინი ხელს უწყობენ ქვეყნის ეკონომიკურ აღმავლობას და სუსტი რეგიონების განვითარებას.

საქართველოში ინოვაციური ბიზნესის განვითარება კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოებას უნდა დაეფუძნოს, რისთვისაც არსებითია ინფორმაციასა და ინოვაციურ ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობა. სახელმწიფო ვალდებულია, უზრუნველყოს პოლიტიკური და ეკონომიკური სტაბილურობა, რათა ქვეყანაში შეიქმნას შესაფერისი გარემო ინოვაციური პოლიტიკის გასატარებლად. ეს უკანასკნელი ხელს შეუწყობს ქართულ მრეწველობას, განვითარდეს და უპასუხოს საერთაშორისო მოთხოვნებს.

ცნობილია, რომ კომპანიები კვლევებში ინვესტიციებს ახორციელებენ იმავე მიზნით, რა მიზნითაც ყიდულობენ, ვთქვათ, მანქანა-დანადგარებს და აშენებენ ახალ ფაბრიკა-ქარხნებს: ესაა მოგების ზრდა. კვლევებზე დანახარჯების ზრდით ფირმა იმედოვნებს, რომ ის აღმოაჩენს და შემდგომ განავითარებს ახალ პროდუქტებს. თუ ახალი პროდუქტი წარმატებულია, ფირმის მოგებაც, ბუნებრივია, გაიზრდება. თუმცა კვლევით საქმიანობაზე განეული დანახარჯები დამოკიდებულია არა მხოლოდ კვლევითი პროცესის ნაყოფიერებაზე, არამედ, კვლევითი შედეგების გამოყენებადობაზეც, კვლევებზე განეული საქმიანობიდან მიღებულ უპირატესობებსა და სარგებლიანობაზე.

საქართველოში წარმოებულ საქონელს აქვს დაბალი დამატებული ღირებულება. ამ ეტაპზე, შედარებით განვითარებულია მხოლოდ გადამამუშავებელი მრეწველობა, რომელიც პირდაპირ მიბმულია საქართველოში მოპოვებულ ბუნებრივ რესურსებზე და სოფლის მეურნეობის ადგილობრივ ნაწარმზე.

ამის მიზეზია ტექნოლოგიური განვითარების და ინოვაციის დაბალი დონე. ქვეყანაში ინოვაციის დონე ჯერ ისევ არაა დამაკმაყოფილებელი და დაბალია როგორც სახელმწიფო, ასევე, კერძო სექტორის დანახარჯები კვლევასა და განვითარებაზე, რაც ასახულია სხვადასხვა საერთაშორისო შეფასებასა და რეიტინგში. ინოვაციის გლობალურ ინდექსში-2013 (GII) საქართველო მსოფლიოში 73-ე ადგილზეა, ხოლო 2012 წლის ინოვაციების შესაძლებლობის ინდექსში (ICI) საქართველოს 44-ე ადგილი უკავია 131 ქვეყანას შორის. გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსში (GCI), 2013-2014 წლის მდგომარეობით, საქართველო 148 ქვეყანას შორის შემდეგ პოზიციებს იკავებს: ინოვაციის განხორციელების შესაძლებლობების მაჩვენებელი - 118-ე ადგილი; კომპანიების დანახარჯები კვლევასა და განვითარებაზე (R&D) - 128-ე ადგილი.

დაბალია როგორც თანამედროვე ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობა, ასევე, ტექნოლოგიური განვითარების დონე. ამ ინდექსის მიხედვით, საქართველოს აქვს შემდეგი მაჩვენებლები: უახლესი ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა - მე-100 ადგილი; ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა კომპანიების მიერ - 117-ე ადგილი. არაა დამაკმაყოფილებელია ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის დონე, რაც ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია ინოვაციების განხორციელებისთვის. საქართველო ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის კომპონენტით 124-ე ადგილზეა.

როგორც საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიაშია წარმოდგენილი, ინოვაციების და თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარებისთვის, საქართველოს მთავრობა ნაახალისებს ისეთი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემოღინებას, რომელიც მიმართული იქნება მოწინავე ტექნოლოგიების შემოტანასა და დანერგვაზე, განსაკუთრებით კი, გარემოს დაცვაზე ორიენტირებული რესურსდამზოგავი ტექნოლოგიების დანერგვაზე და მწვანე ეკონომიკის განვითარებაზე. ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის მთავარ ამოცანას წარმოადგენს ინოვაციური საქმიანობის და უახლესი ტექნოლოგიების ტრანსფერის და დანერგვის ხელშეწყობა.

სტრატეგიის მიხედვით, კერძო სექტორის განვითარების და კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით, მთავრობა ხელს უწყობს კვლევასა და განვითარებას, რაც, თავის მხრივ, მოიცავს როგორც გამოყენებითი კვლევების განხორციელების ხელშეწყობას მათი სახელმწიფო დაფინანსების ეფექტიანობის ზრდით, ასევე, სხვა ინსტრუმენტების შემუშავების მეშვეობით. მთავრობა, ასევე, ხელს უწყობს ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის ზრდას განსაკუთრებით მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის, რომლებიც, თავის მხრივ, ინოვაციის მამოძრავებლები არიან. კვლევების და განვითარების კომერციალიზაციის მიზნით, ხელი შეეწყობა კერძო სექტორს და განათლების სისტემას შორის კავშირების გაღ-

რმავებას, გამოყენებითი კვლევისა და განვითარების როგორც ხარისხის, ასევე, პრაქტიკაში დანერგვის (კომერციალიზაციის) ეფექტიანობის ასამაღლებლად.

ინოვაციების და ტექნოლოგიების სფეროში სახელმწიფოს მიერ გატარებული პოლიტიკის მთავარ შედეგებს შორის მოიაზრება კომპანიების მიერ ტექნოლოგიების ტრანსფერისა და პრაქტიკაში დანერგვის გაძლიერება, სამეცნიერო წრეებს და ბიზნესს შორის კავშირების გამყარება, ინოვაციების დონის ამაღლება და შედეგად ქართული ექსპორტის უფრო მაღალტექნოლოგიურ პროდუქციაზე ორიენტაცია.

მნიშვნელოვანია, რომ ტექნოპარკისა და ბიზნესინკუბატორების შემდეგ, მთავრობა სტარტაფების დაფინანსების პროგრამას იწყებს. პროექტს საპარტნიორო ფონდი და ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების სააგენტო განახორციელებენ. როგორც ცნობილია, ახალი ინსტიტუტი განაცხადების მიღებას მაისის ბოლოდან დაიწყო და საბანკო უზრუნველყოფის გარეშე პირველი დაფინანსების გაცემა სექტემბრისთვის მოხდება. პირველ ეტაპზე პროგრამისთვის გამოიყოფა 11 მილიონი ლარი, ხოლო შემდეგ ბიუჯეტი გაიზრდება 35 მილიონ ლარამდე.

ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტოს თავმჯდომარე ირაკლი ქაშიბაძე განმარტავს, რომ ეს არ არის მხოლოდ ფინანსურ რესურსზე წვდომა. გარდა იმისა, რომ სტარტაფებში ინვესტირება მოხდება, ასევე, მოხდება მათი დაშვება-განხორციელება ძალიან ბევრ მნიშვნელოვან სერვისთან. ეს არის როგორც საკონსულტაციო, ასევე, მაღალტექნოლოგიური სერვისები. საბოლოო ჯამში პროცედურა იდენტიურია, რომელსაც სტარტაფი გადის ვენჩერულ ფონდთან მუშაობისათვის, ანუ ხდება საერთაშორისო ექსპერტების მიერ აპლიკაციების განხილვა, ასევე, ვენჩერ-ინვესტორების ჩართვა და მათი დახმარებით პროექტების სიცოცხლისუნარიანად ქცევა.

მთავარი მოთხოვნაა, რომ პროექტი ინოვაციური უნდა იყოს. თუმცა არ არის აუცილებელი მაღალტექნოლოგიურიც იყოს. ბევრი მაგალითია საერთაშორისო კუთხითაც, როდესაც ინოვაციური პროექტი ტრადიციულ ბიზნესად, დიდ კომპანიებად გადაიქცა. მაგალითად, UBER ტაქსის ბიზნესის შემთხვევაში. იგი დღეს მთელ მსოფლიოს იპყრობს. აქაც ინოვაცია და ახალი ბიზნესმოდელი იყო გამოყენებული.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა, რომელიც მაისის თვეში მოხდა და საქართველოში ინოვაციური ბიზნესის განვითარებას უკავშირდება, არის თბილისში ტექნოლოგიური ინსტიტუტის პროექტის განხორციელება. პროექტის ღირებულება, რომელსაც საერთაშორისო საქველმოქმედო ფონდი “ქართუ” აფინანსებს, რამდენიმე ასეული მილიონი ევროა.

ფართო წრეებში “კოლაიდერად” ცნობილი ნაწილაკების ამაჩქარებლის კომპლექსის მეშვეობით ქართველი მეცნიერები და მეცნიერთა ახალი თაობები შეძლებენ უმნიშვნელოვანესი კვლევების ჩატარებას, მათ შორის, მედიცინის, კერძოდ კი, ონკოლოგი-

ის “ადრონული თერაპიის” მიმართულებით. ტექნოლოგიური ინსტიტუტის ძირითადი დანიშნულება არის საქართველოში მეცნიერებისა და განათლების განვითარება. ეს არის ის იშვიათი შემთხვევა, როცა კერძო სექტორი სოლიდური თანხების ინვესტირებას ახდენს ინოვაციურ პროექტში.

ხელისუფლებას დეკლარირებული აქვს, რომ ინოვაციების და თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარებისთვის, საქართველოს მთავრობა ნაახალისებს ისეთი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემოღინებას, რომელიც მიმართული იქნება მოწინავე ტექნოლოგიების შემოტანასა და დანერგვაზე. ამ შემთხვევაში კერძო სექტორი პირიქით, იღებს ვალდებულებას, რამდენიმე წლის განმავლობაში დაეხმაროს ხელისუფლებას და აცხადებს, რომ ყველაფერს გააკეთებს, რათა ინსტიტუტის ფუნქციონირება ტვირთად არ დაანევს ბიუჯეტს. ეს პროექტიც არის ერთგვარი ინვესტიცია სამომავლოდ ინოვაციური ბიზნესების ხელშეწყობის საქმეში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია საქართველო - 2020
2. „საქართველოს ეკონომიკა“, 2015, მაისი.
3. Forbes Georgia, 2014, იანვარი.